

Actieplan astma

Caroline Teughels

dienst Milieu & Gezondheid, departement LNE

1. Inventarisatie astmaproblematiek in Vlaanderen

- Opmaak literatuuroverzicht milieufactoren met mogelijke rol in ontstaan van astma en uitlokken aanvallen
 - Verdere interpretatie astma/allergie onderzoeksgegevens vanuit Vlaamse humane biomonitoringsstudies
- Overzicht reeds lopende flankerende maatregelen (inclusief fijn stofactieplannen)

Vastgestelde leemtes

- Systematische inventarisatie in tijd van beschikbare Vlaamse gegevens over astma/allergie
- Relatie tussen effectgerichte metingen op luchtmonsters en humane biomonitoringdata

2. Uitvoeren expertenconsultatie

- *Prioriteit 1: Meer aandacht voor ventilatie binnenmilieu*
- *Prioriteit 2: Verkeerspollutie terugdringen*
- *Prioriteit 3: Tabaksverslaving terugdringen*
- *Prioriteit 4: Detectie astma verbeteren*
- *Prioriteit 5: Informatie- en sensibilisatiemateriaal rond astma beter verspreiden*

Nieuw

Beleidsacties opgesteld in kader van faseplan: actieplan astma

Inleiding

Prevalentie aanzienlijk toegenomen in de laatste jaren

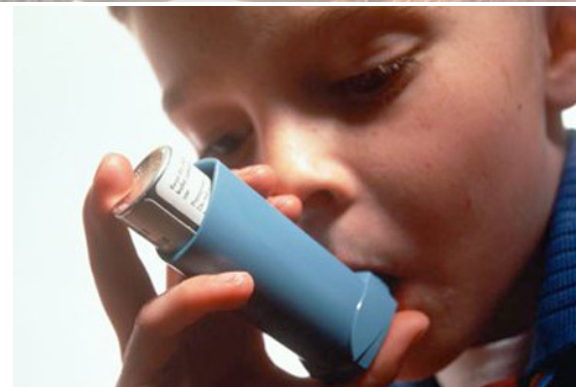
Probleem van volksgezondheid

Meest voorkomende chronische aandoening van kinderen

Luchtverontreiniging (indoor en outdoor):

belangrijke omgevingsfactor voor ontstaan, uitlokken en verergeren van astmasymptomen

onvoldoende gegevens causaal verband

Literatuuroverzicht milieufactoren mogelijke rol in ontstaan van astma en uitlokken aanvallen

- Ontstaan en uitlokken van aanvallen:
 - Verschillende factoren:
 - Erfelijke factoren
 - Sociale status
 - Levensstijl
 - Milieu: indoor en outdoor
 - Beleidsaanbevelingen
 - Algemene beleidsaanbevelingen
 - Voorstellen voor concrete actie
 - Bestaande en geplande beleidsmaatregelen

Verdere interpretatie astma/allergie onderzoeksgegevens vanuit Vlaamse humane biomonitoringsstudies

- *Vlaamse Humane biomonitoringcampagnes*
 - meer astma in de stedelijke agglomeraties van Antwerpen en Gent
 - verbanden vast te stellen tussen het verhoogde voorkomen van astma en een aantal omgevingspolluenten:
 - Negatief verband tussen de gehalten dioxine-achtige stoffen in serum en ooit astmamedicatie bij adolescenten
 - Meer astma en hooikoorts bij moeders en adolescenten met hogere gehalten lood en cadmium in het bloed
 - Minder astma bij volwassenen met hogere gehalten PCB's, DDE en HCB
- *Afstemmen milieumeetnetten en –strategieën op het biomonitoringprogramma*
 - Hoog significant verband tussen 'ooit astmasymptomen' en doctor diagnosed astma met de gemiddelde jaarconcentraties van benzeen en NO₂ bij adolescenten
- *Opvolgstudie pasgeborenen*
 - meer piepende ademhaling als moeder ooit en/of tijdens de zwangerschap rookte
 - Meer hoesten op 3j als blootgesteld aan hogere concentraties PM
 - Meer positieve allergietesten op 3j als opgegroeid in stedelijk milieu

Overzicht reeds lopende flankerende maatregelen (inclusief fijn stofactieplannen)

- Milieu indoor
 - tabaksrook
 - Vlaamse gezondheidsdoelstelling: gebruik tabak tegen 2015 terugdringen met 25%
 - Federaal: nieuwe tabakswetgeving horeca
 - Federaal: fonds ter bestrijding tabaksgebruik
 - indoor
 - Vlaamse wetgeving: binnenmilieubesluit: richtwaarden en interventiewaarden
 - '(g)een vuiltje aan de lucht', infocampagne Logo's en Tovo
 - 'Lekker fris' infocampagne scholen, Logo's en Tovo
 - 'Wonen en gezondheid', infobrochure, Tovo
 - Slimmer stoken. Tips voor een goed gebruik van uw kachel, open haard of terrashaard', infobrochure LNE
 - Infotheek medisch milieukundigen
 - Infosite binnenhuispollutie WIV

Overzicht reeds lopende flankerende maatregelen (inclusief fijn stofactieplannen)

- Milieu outdoor
 - Verkeer
 - Euronormen voor voertuigen
 - in uitvoering van Vlaams Stofplan:
 - Verkeersmaatregelen, scheepvaart
 - SO met steden en gemeenten
 - Maatregel snelheidsbeperking bij smogepisodes
 - Subsidie roetfilters en aankoop Euro V vrachtwagens, hervorming van verkeersbelasting in onderhandeling
 - Industrie
 - Vlaams stofplan: industriële hotspotzones
 - Bronnenonderzoek
 - Globale maatregelen voor gans VI, voor alle industrieën
 - Maatregelen naar specifieke hot spots: Gentse kanaalzone, Oostrozebeke, Roeselare, haven en stad Antwerpen
 - Vlaamse NEC-reductieprogramma betreffende precursoren van fijn stof
- Gezondheid
 - Vlaams actieplan voeding en beweging

Systematische inventarisatie in tijd van beschikbare Vlaamse gegevens over astma/allergie

- systematische registratie van milieugerelateerde gezondheidsaandoeningen
 - basis evaluatie uitgevoerde beleidsacties en een monetaire inschatting van de kosten en baten
 - meermaals als knelpunt onderschreven
- Opvolging van Vlaamse astma-incidentiegegevens kan gebeuren op verschillende niveaus:
 - via reeds **bestaande kanalen** (MKG, IMA-databanken,....)
 - via specifieke studie bv een **cohortonderzoek**.

→ **acties in actieplan astma**

Relatie tussen effectgerichte metingen op luchtmonsters en humane biomonitoringdata

- Luchtstalen
 - Effect gerichte metingen op cellijnen
 - Voor inschatten van de luchtkwaliteit (complexe mengsels)
 - Tussenstap tussen fysico-chemische metingen en humane biomonitoring
- Te gebruiken voor
 - Monitoring luchtkwaliteit
 - Bij acute situaties/incident
- Al verkennend onderzoek
 - Onderscheid tussen vervuilde en minder vervuilde lucht
 - Nog validatie en uitwerking van beleidsinterpretatie nodig

→ **acties in actieplan astma**

- Noodzaak
 - Bijeen brengen van diverse relevante actoren en experts
 - Input van voorstellen van concrete acties
 - Selectie op basis van
 - Wetenschappelijke inzichten
 - Praktische haalbaarheid
 - Complementariteit met bestaande flankerende maatregelen
- Verloop
 - 2 consultatierondes (Delphi-methode):
 - schriftelijke expertbevraging: **inventariseren beleidsvoorstellen**
 - interactief groepsgesprek: beleidsvoorstellen bespreken en **prioriteren**
- Deelnemers: wetenschappers, beleidsverantwoordelijken, maatschappelijke organisaties

Actieplan:

- Astma-uitlokkende omgevingsfactoren (bv: verkeerpollutie, tabaksrook, ...).
Onderzoek astma: studies in Europese kader, ook Vlaams onderzoek
Toelichting Tim Nawrot: Gezondheidseffecten van fijn stof bij personen met diabetes
- Ruime focus: verbetering van de algemene volksgezondheid
NIET louter gericht zijn op astma
- Belang binnenmilieu (privé-woningen en scholen)
- Belangrijkste doelgroepen: kinderen en toekomstige moeders
- niet uitsluitend richten op specifieke locaties en doelgroepen
 - binnen- én het buitenmilieu
 - Individuele én het collectieve niveau
 - Gevoelige doelgroepen én op de algemene bevolking

geen 'of-of' maar zoveel mogelijk een 'en-en' verhaal

Resultaat: prioriteiten

- Meer aandacht voor **ventilatie** van het **binnenhuismilieu**: o.a. door het betrekken van doelgroepen uit de bouw- en energiesector.
- **Verkeerspollutie** terugdringen: o.a. door het uitschrijven van een proefproject rond schoolverkeer.
- **Tabaksverslaving** terugdringen: o.a. door het zorgaanbod uit te breiden
- **Detectie** van astma verbeteren: o.a. via vragenlijsten van CLB
- **Informatie- en sensibilisatiemateriaal** rond astma beter verspreiden: o.a. via huisartsen en geneeskundeopleidingen.

Nieuw

→ **acties in actieplan astma**

Actie 1 Stimuleren en ontwikkelen van mogelijkheden voor systematische inventarisatie in tijd/ruimte van Vlaamse gegevens over astma/allergie

- 1a. Aanpak problematiek registratie van milieugerelateerde gezondheidsaandoeningen
- 1b. Haalbaarheidsonderzoek voor ‘cohortestudie milieu en gezondheid in Vlaanderen

Actie 2 **Opmaak** van een concreet en praktisch toepasbare **draaiboek voor toepassing van effectgerichte metingen**

met **validatie** door toepassing op de geselecteerde hot-spot Genk-Zuid van het tweede generatie Steunpunt Milieu en Gezondheid

Actie 3 Verder **informer**en en **sensibiliser**en van verschillende doelgroepen over **belang van ventilatie voor gezond binnenmilieu**

3a. Inventarisatie van sensibilisatie/communicatie-initiatieven algemene bevolking en bouwprofessionelen

Vernieuwing brochure 'Gezond wonen? Bouw of verbouw gezond'

- 3b. Evaluatie van noodzaak en mogelijkheid voor bijkomende opleiding en/of informatieverschaffing over gezondheidswinst van ventilatie in opleiding van specifieke professionele groepen

- 3c. Nagaan of een onderzoek kan worden opgezet voor het bepalen van het gemiddelde ventilatievoud en de gemiddelde ventilatie-efficiëntie bij diverse woningtypes in Vlaanderen

Actie 4 Verdere aanpak kwaliteit binnenmilieu scholen en in kinderdagverblijven

4a. beleidsacties obv 'Onderzoek naar de kwaliteit van de binnenlucht in scholen: invloed van het buitenmilieu, ventilatie en van klasinrichting.' Biba studie

4b. 'Lekker fris' MMKs

4c. Vorming voor crèches over gezonde lucht en ondersteunen verspreiding toolbox voor crèches

Actie 5 Onderzoek naar binnenmilieukwaliteit van duurzame gebouwen: invloed van buitenmilieu en ventilatie

Verkeerspollutie terugdringen (prioriteit 2)

Inschatten van blootstelling aan en de gezondheidseffecten van verkeersgerelateerde vervuiling

Actie 6: Opmaak **plan van aanpak** voor de kwantitatieve inschatting van blootstelling aan en gezondheidseffecten van verkeersblootstelling in Vlaanderen, met speciale aandacht voor UFP.

Actie 7: **Kwantitatieve inschatting** van blootstelling aan en gezondheidseffecten van verkeersblootstelling in Vlaanderen, met speciale aandacht voor UFP.

Actie 8

Informeren en sensibiliseren van verschillende doelgroepen over een milieu- en gezondheidsvriendelijk gedrag in het verkeer

8a. Provinciale infosessies rond verkeer en gezondheid

8b. Forum 'gezond schoollopen', Vlaamse strategie duurzame ontwikkeling

8c. Actualisatie van MOS Themabundel 'verkeer' voor basisscholen op vlak van gezondheidsaspecten

Prioriteit 3: Tabaksverslaving terugdringen

Campagne Riziv:

rookstopbegeleiding voor zwangeren en partner

VIGeZ

integrale strategie van tabakspreventie
aanbod voor kinderen en jongeren
algemeen

VR Vlaams actieplan tabak, alcohol en drugs:
preventiebeleid tot 2015

Prioriteit 4: detectie van astma verbeteren

Prioriteit 4: detectie van astma verbeteren

Actie 9: Nagaan van mogelijkheden voor betere detectie van astma op school

Prioriteit 5: Informatie en sensibilisatie

Betere verspreiding van het materiaal

